

40 שנה לעליית ארץ

חלוצים בבית המרחץ

ביום חמישי, השביעי, התפרסם בעתון מעריב המכתב הבא:

בערב חנוכה תרפ"ב, בשעות הבוקר המוקדמות, השליכה האוניה טרנטו את עונגה במימי נמל יפו כשעל סיפונה כחמש מאות עולים, רובם חלוצים. חלק מהנוסע עים ירד באותו יום בנמל יפו, השאר המי שיכו דרכם לחיפה, וירדו למחרת היום, כ"ה כסליו תרפ"ב (26.12.21) בנמל חיפה "קבוצת יומים שנפגשה לאחרונה, סביב רה שלרגלי מלאות 40 שנה לעלייתנו ארצה רצוי להפגש פגישת רעים ליד שולחנות ערוכים ולהעלות זכרונות מהימים ההם וכן להחליף רשמים ולדעת מה קרה לאחינו בני ספינת טרנטו בתקופה ארוכה זו. "כל עולי טרנטו הנמצאים בארץ והמעוניינים בקיום פגישת רעים כזו יואילו לפגישת נות בכתב לפי הכתובת שלהלן: "הכוכב", רחוב הרצל 4, נתניה — עבור "עולי טרני" טו" ולציין את הכתובת המדויקת ומספר המשתתפים במסיבה. על מקום הפגישה ומועדה המדויק יודיע לט במועד מאוחר יותר בהתאם להיענות של עולי ספינת טרנטו."

ט. בן־זאב, נתניה

אף על פי שלא עליתי בטרנטו, נסעתי מיד לנתניה ומצאתי את בן־זאב זה שיש לו בעצם עוד שם אחד, שימושי יותר, אך הוא סרב להעמידו לרשותי, כדי שלא ייפגע מעמדו במשרד הממשלתי, בו הוא עובד.

במשך קרוב לארבעים שנה, מאז עליתי ארצה, לא עלה בדעתי של בן־זאב שכדאי לכנס ולחגוג את יום העליה. אלא שיום אחד, בערך לפני שנה, נכנס אלינו למשרד יהודי אחד בשביל לסדר איזה ענין. כשהצייץ בן־זאב לתיך הניירות שלו, ראה פתאום שהוא עלה לפני ארבעים שנה באיניה טרנטו, וגל גדול של זכרונות הציף את שניהם. בסופו של דבר נבט הרעיון לכנס את החברה.

כאשר ישבתי עם בן־זאב וביקשתי ממנו לתאר לי את הטרנטו הזו ואת העליה כפי שהיתה אז, אמר לי שזה קשה מאוד לזכור דברים שקרו לפני ארבעים שנה, במדינה נידחת כמו פולניה ובעיריה נידחת עוד יותר בשם סוקולקה, הנתועה בין בודנוו וביין ביאליסטוק.

"הייתי אז בן 14 או 15, כאשר נרשמתי לאגודת נוער ציונית קדימה ואחר כך עברתי לצוערי ציון... לא, לא צוערי ציון. קשה כבר לזכור, אבל נדמה לי שזה היה החלוץ. אחי שרצף המאורעות בארץ, ב"מאי 21, נרשמתי לעלות. זה שבבית הולד נגדו, זה לא חשוב. מה תעשה שמה. שאלו אותי, תחצוב אבנים? הם לא ידעו שאחר כך היו זמנים, שרציתי לחצוב אבנים, אבל לא היתה עבודה.

"יצאתי יחד עם עוד חבר שלי מסוקולקה לחארשה, ומחארשה יצאה רכבת שלמה של חלוצים. נסענו... קשה כבר לזכור... נסענו לחינה דרך צ'כוסלובקיה, והגענו לרחוב טרנטו מספר 9, שם היה המשרד הארץ־ישראלי. שם נתנו לנו הור"אית כאלה: קחו את הסרטייל הזה והזה, וכשתגיעו לרחוב מסיים, תחליפו את זה מספר. אני כבר לא זוכר איזה היינו צריכים להגיע לבית המרחץ, שזו היתה הקר"סינה של החלוצים, וכל חלוץ שבא ל"י וינה בשביל לעלות ארצה, שלחו אותו מיד לבית המרחץ. אבל מה קרה? עלינו על הסרטייל ושכחנו לרדת, עד שהגענו לקצה העיר וכבר היה חושך. זה היה היום הראשון שלנו בחינה. רצינו לחזור אבל לא יכלנו. הלכנו והלכנו והלכנו, עד שהגענו לתחנת רכבת, שהיתה כבר סגורה ולא ידענו לחזור, כי שכחנו את השם. בירכתי העיר מצאנו סוף מלון קטן, ונדמה לי אפילו מפקפק. רק למחרת מצאנו את הדרך בחורה ואז נסענו עוד פעם לבית-

בן־זאב וירדו מוצננים על קבר הרצל ביונה בשנת 1921

מרחץ עם חברי המשרד הארץ־ישראלי, כדי שלא נתעה בדרך.

"לא כמו שנוסעים היום על חשבון ה"סיכנות. אנחנו נסענו על חשבוננו. כשנסענו לארץ־ישראל, אמרו לנו: קנו לכם מוון לדרך. לא היה מוון על האוניה וגם מיטות לא היו שם, וישנו על הרצפה, לא כמו היום. גם במסעות החלוצים בחינה היינו אוכלים על חשבוננו. אני יכול לספר לך אפיוזיה אחת, אבל בלי שמות. אחרי המ"אורעות של מאי אמרו ככה האנשים, אני כבר לא זוכר מי, שכדאי להביא כלים. הלכנו, אני והחבר שלי, שאתו יחד הצ"טלמתי על הקבר של הרצל, שזה היה אז מסורת אצל כל החלוצים שעברו את חינה, והלכנו לרוטרטורם שטרנסה, שם היה מחסן של נשק ואני קניתי מאזור עם כדורים. התכוננתי להביא את זה לארץ, אבל בינתיים בא שליח מהארץ ואמר, שזה לא כל כך פשוט ומאוד מסוכן ואמר לנו, שאנחנו יתן לו את הכלים והוא יתן לנו קבלה, ואחר כך, כשגיהה בארץ, נקבל את זה בחזרה. נתתי לו את המאוזר שלי וקיבלתי קבלה. אני מכיר את האיש הזה, הוא איש חשוב מאוד היום בחוגי הועד הפועל של ההסתדרות. כשבאתי לארץ, מצאתי אותו ואמרתי לו, איפה המאוזר שלי? אמר לי שהוא מצטער, אבל כל הטרנספורט נפל בידי האנגלים.

"בשבת, 24 לדצמבר, היינו בפורט סעיד. אחים מאתנו התרחצו ולבחרת. ב"25, היה יום שמש נאה מאוד וירדנו ליפו. אני המשכתי עוד יום אחד עד חיפה ושם, כשהגענו, ירד גשם חזק, אתה יכול לבדוק את זה בגליונות הישנים של העתון שלכם מאותו זמן.

"ירדתי בחיפה ורשמנו אותי בתור מהגר מספר 4444. זה מספר שקל לזכור. תחנת העולים היתה איפה שהיום המרכז המסחרי הישן, לא החדש. הרחוב הראשי כלל לא היה, כי המים הגיעו עד בית העולים. דוס"טורבסקי היה המנהל שם, יחד עם יקותי

ב"9 בדצמבר עזבנו את חינה ונסענו ל"

אלי. היתה שם חצר וגרנו באוהלים. הייתי שם שבוע ימים וכבר בימים הראשונים לקחו אותי לעבוד במשרד ורצו שאשאר, אבל אני רציתי לעבור לתל־אביב. "כשבאתי לתל־אביב, אז, במקום שעומד שם עכשיו מוגרבי, היה מחנה גדול של אוהלים, אבל מכיחן שעובתי את חיפה בלי רשות, לא קיבלו אותי לשם. העבודה הראשונה שהשגתי היה בינואר 1922, איפה שהיום רחוב בוגרשוב. קיבלנו מריציות ו"אמרו לנו לישר חולות, והאיש ששלח אותנו לעבודה היה אדם בשם קיציס. "עד עכשיו עוד לא קיבלתי תשובות למכתב שלי בעתון, אבל אם תהיה הענות, אפנה למוסדות ולעיריית נתניה. נעשה מסיבה עם תזמורת ויהיה לשתות. אני שואל את עצמי לפעמים, לפה דחקה לחוג את האוניה טרנטו? למה לא גם כאלה שבאו אחר כך? אני אגיד לך את האמת שאין לי שום התנגדות. העיקר שתהיה הענות ואז נראה מי ישנו ומה הם עושים היום. "ואולי יש גם כאלה שמתו."

כרוז לאחינו בני־ישראל

מעשה נורא שנעתק מהסתיק "סומר" אמונים" מכבוד קדושת מורנו ורבונו קדוש ישראל ותפארתו צדיק יסודע מרן אהרן ראטה זצוק"ל.

ואספר כאן מעשה נורא שכיפר לי איש נאמן ולא נחשד לשקר, אשר היה אצל אביו, או אולי אצל דודו, שהיה גר באיזה ישוב, ובא מן הדרך בחברת איזה אנשים ממסחרם ודרכם, ונסעו בעגלה עם סוסים, ועברו דרך השדה, ופתאום שמעו קול יללה וצעקת קול צורח בקול גדול, יהודים יהודים, בואו ורחמו והושיעו לנו. ונשאו עיניהם וראו בית אחד עומד בשהו ומשם יצא הקול, וקפצו כולם מהעגלה כי חשבו אולי בא אליהם גולן ורצו להושיע, אבל כשנכנסו לבית המה ראו ותמהו, כי ראו שם אשה זקנה אחת, ועל הכפסל שיכבת אשה צעירה, ושם אש גדול מאד בוער בארץ, ועל האש יורה גולן, ובתוך היורה הרבה בגדים, והיה מרתים מאד מגודל האש עד שהרתיחה עלה למעלה, ולא דברה זו האשה כלום עמהם, רק תחבה ידה לתוך היורה ולקחה הבגדים שבשלו והר"תיחו שמה מתוך הרתיחה, ונתנה אותם על האשה הצעירה עד ששרפה בשרה, והיא היתה צועקת בקולות גדולות, ככה עשתה כסדר כמעט בכל רגע, והבינו שאין זה ענין אנושי, ורק מהנשמות הנדחות מעולם התווה שזה עונשם רח"ל, ונפל פחד גדול נורא עליהם, ונשמטו אחד אחד לחוק, וכשראתה האשה הזקנה שהולכים לחוק, יצאה אחריהם והתחילה עוד הפעם לצעוק בקולות רחמו והושיעו לנו, ומכוח הפחד הגדול שנפל עליהם שכחו שיש להם סוסים ועגלה, ויבחו רצו עד הכפר באיזה גדולה, ונפלו שם לארץ ושכבו חלשים כמה שבר"עית רח"ל. ואחר כך נזכרו שאין שם בזה השדה ולא היה מעולם שום בית עומד שם. וכנראה שהצעירה היתה בתה של ה"קנה, שלא גדלה אותה על דרכי הצניעות, והיה זה עונשם שמה בעצמה שרפה אותה, וככה יאה בתוקף עוז ביתר שאת לאלו הנשים השחוצות, ולמגדלים בניהם בחציפות, ושרפות ושמות בניהם ובנ"ר חיהם בחמלה שהומלות עליהם.

אבל שם לאחר הפטירה יתהפכו לאכזרים גדולים עליהם, והאבות ואמהות בעצמם יזונו בניהם בכל מיני אכזריות שבצעלם, ומצווה גדולה לכל אחד לקרוא זאת ולפרש ולספר זאת לנשי זמנינו, למנו יכירו וידעו שיש בורא עולם ואינו סתתר כלום וכלום.

עכ"ל
מספר הקדוש הנ"ל

כה אמר טוסבראהינדי:

הדרך לכחנות טובות בצופה גהינום.